

RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ NAJBOLJA VRSTA ULAGANJA U BUDUĆE GRAĐANE

Do 2030. godine treba osigurati više od 9 tisuća odgajatelja

Za uspješno odvijanje odgojnog-obrazovnog rada u ustanovama ranog i predškolskog odgoja potrebni su kompetentni odgajatelji, reflektivni praktičari, osposobljeni za koncipiranje, izvođenje te istovremeno praćenje i vrednovanje vlastitog rada. Stoga, obrazovanje studenata za buduće takve odgajatelje ne može biti samo mehanički ili tehnički prijenos znanja iz teorijske na praktičnu razinu

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Tijekom posljednjeg desetljeća, literatura o dobitima ranog obrazovanja i odgoja (ECEC – Early Childhood Education and Care) je značajno porasla, kaže dekanica Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci prof. dr. sc. Lidija Vujičić te dodaje da postoji suglasnost da rani i predškolski odgoj može riješiti mnoge probleme – primjerice loš uspjeh u školi, nezaposlenost, siromaštvo i delinkventnost među mladima. Uvid u recentne europske dokumente pokazuje da rani i predškolski odgoj i obrazovanje u posljednjih nekoliko desetljeća dobiva sve veću pažnju u javnome i političkome životu.

- Na temelju studija o učinkovitosti, nasumičnih i kontroliranih ispitivanja te neuroznanosti, danas se rani i predškolski odgoj i obrazovanje općenito smatra najboljom vrstom ulaganja u buduće građane, te se smatra da ono rađa plodonosnim rezultatima. Podrazumijeva izgradnju posve novoga odgojno-obrazovnoga pristupa u kojem odgajatelj ne predstavlja isporučitelja statičnih znanja, nego organizatora uvjeta u kojima se djeca osposobljavaju za izgradivanje i organiziranje vlastitih znanja te upravljanje procesom vlastita učenja. Pritom je važno napomenuti da je ulaganje u rani i predškolski odgoj i obrazovanje korisno samo ako su usluge visokokvalitetne, pristupačne, cjelovito pristupačne i uključive. Dokazano je da samo visokokvalitetne usluge ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja donose koristi; usluge niske kvalitete imaju znatan negativan učinak na djecu i društvo u cjelini. Iz tih razloga u mjerama politike i reformama treba dati prednost pitanjima kvalitete. Ulaganje u visoku kvalitetu sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja je pametna i učinkovita investicija jer se tako stvara temelj za cjeloživotno učenje. To je također učinkovita socijalna investicija jer se na taj način adresiraju nejednakosti te izazovi s kojima se suočavaju djeca u nepovoljnom položaju, a ujedno se postiže i pozitivan učinak po pitanju sudjelovanja roditelja na tržištu rada, objašnjava dekanica.

Temelj sustava obrazovanja

Dodajući da kreatori obrazovnih politika i istraživači uviđaju da djeca u ranom djetinjstvu grade temelje i kapacitete za učenje tijekom cijelog života, kaže da je učenje postupan proces; izgradnja čvrstih temelja u ranom djetinjstvu je jedne strane preduvjet za razvoj kompetencija više razine i obrazovni uspjeh, a s druge strane ključna za zdravlje i dobrobit djece. Rani i predškolski odgoj i obrazovanje stoga treba promatrati kao temelj sustava obrazovanja i osposobljavanja te oni trebaju biti sastavni dio obrazovnog kontinuiteta.

- Povrat ulaganja u rane faze obrazovanja najviši je od svih faza

Rani i predškolski odgoj i obrazovanje treba promatrati kao temelj sustava obrazovanja

obrazovanja, osobito za djecu u nepovoljnom položaju. Sredstva potrošena na rani i predškolski odgoj i obrazovanje ulaganje su u ljudski kapital koje donosi veliki povrat. Kreiranje suvremenih obrazovnih politika nezamislivo je bez uvažavanja profesionalaca u ranom odgoju i obrazovanju. Njima se, uz učitelje, pridaje značaj ključnih čimbenika u promociji Europe znanja kao cjelokupnog kulturno-školsko-socijalno-educacijskog konteksta. Oni su ti koji snagom svoje profesionalnosti značajno doprinose pripremanju budućih građana ujedinjene Europe, razvoju i unapređivanju njihovih ljudskih mogućnosti kojima odgovaraju na izazove društva znanja, za aktivno sudjelovanje u tom društvu i samostalno cjeloživotno učenje. U kreiranju obrazovne politike mnoge europske zemlje jačaju svoja zalaganja za profesionalnost u ranom i predškolskom odgoju, posebno za pitanje kvalitete odgajateljeva rada u kontekstu kreiranja obrazovnih politika koje stimuliraju daljnji razvoj njegove profesije, ističe prof. dr. sc. Vujičić.

Za uspješno odvijanje odgojno-obrazovnog rada u ustanovama ranog i predškolskog odgoja potrebni su kompetentni odgajatelji, reflektivni praktičari, osposobljeni za koncipiranje, izvođenje te istovremeno praćenje i vrednovanje vlastitog rada. Stoga, obrazovanje studenata za buduće takve odgajatelje ne može biti samo mehanički ili tehnički prijenos znanja iz teorijske na praktičnu razinu.

Složeno zanimanje

- Sveučilišno obrazovanje odgajatelja, struktura studija temeljena na modelu 3+2 početak je procesa definiranja i razvoja indikatora kojima se promovira kvaliteta odgajatelja i njegova obrazovanja,

a time i njegov društveni status. Polazimo od jasnog opredjeljenja prema odgajateljskoj profesiji koju određujemo kao složeno zanimanje koje implicira reflektivno mišljenje, kontinuirani profesionalni razvoj, autonomiju, odgovornost, kreativnost istraživanja i osobnu prosudbu. U užem kontekstu sveučilišni preddiplomski i diplomski studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja - odgovor je na promijenjenu ulogu odgajatelja u uvjetima suvremenog određena izvannositeljskog institucijskog konteksta. Budući da su istraživanja bacila novo svjetlo na razumijevanje značenja obrazovanja odgajatelja kao pretpostavke njihova kvalitetnog rada, pokretanje promjena u tom smislu idu prema redefiniranju temeljnih ciljeva i zadataka njihova obrazovanja. Obrazovanje za profesiju određuje se kao dinamičan otvoren i trajan proces temeljen na zahtjevu da je kontinuirani profesionalni razvoj i stalno stručno usavršavanje - obveza koja proizlazi iz profesionalne etike i odgovornosti svakog iko je odabrao odgajateljski poziv. Razvojno gledajući - sveučilišno preddiplomsko i diplomsko obrazovanje odgajatelja predstavlja

Lidija Vujičić

tek temeljnu etapu na kojoj će se, procesima cjeloživotnog obrazovanja, kontinuirano razvijati odgajateljeve autonomne, osobne i profesionalne kompetencije, kaže dekanica.

Prema studiji «Analiza pristupačnosti, kvalitete, kapaciteta i financiranja sustava ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj» koju je dao izraditi Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, a s ciljem proaktivnog djelovanja i podrške razvoju demografske politike, dekanica izdvaja samo neke pokazatelje koje smatra ključnim za povećanje upisne kvote na sveučilišnom preddiplomskom i diplomskom studiju Rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

Ispod cilja EU

- Izdvajamo preporuku: Stoga je za širenje predškolskih programa potrebno znatno povećati kapacitete studija ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja povećanjem upisnih kvota za studijske programe ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja, uključujući osiguravanje dostatnoga nastavnoga kadra, jedna je od predloženi mjera iz studije. Porast broja dječjih vrtića, odnosno širenje mreže dječjih vrtića, važan je aspekt pristupa uslugama ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja. U razdoblju od 2004. do 2016. broj djece koja pohađaju redovne vrtiće ili jasličke programe u Hrvatskoj porastao je za 37,2 posto, dok je broj dječjih vrtića porastao za 34,7 posto. Postignuta je razina i nadalje znatno ispod barcelonskih ciljeva, koje je postavila Europska unija (33 posto djece jasličke i 90 posto djece vrtičke dobi obuhvaćeno ranim i predškolskim odgojem i obrazovanjem), odnosno cilja EU 2020 (95 posto djece između četvrte

Prvo sveučilišno obrazovanje odgajatelja

Učiteljski fakultet u Rijeci akademski 2010./2011. godine upisao je prvu generaciju studenata sveučilišnog diplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Radi se o prvom studiju takve vrste ikad izvedenom u Republici Hrvatskoj. Na taj način Sveučilište u Rijeci je kao prvo sveučilište u Hrvatskoj omogućilo sveučilišno obrazovanje odgajatelja (3+2) prema projekciji razvoja programa obrazovanja odgajatelja rasporednog u svu tri ciklusa visokog obrazovanja. Time su stvoreni preduvjeti za osiguranje mjesta hrvatskih odgajatelja u europskom prostoru visokog obrazovanja i povećala se mogućnost njihova napredovanja i mobilnost unutar struke.

VEDRAN KARUŽA

godine života i polaska u osnovnu školu obuhvaćeno ranim i predškolskim programima). Simulacijom Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku iz 2018. godine utvrđeno je da je u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja do 2030. godine potrebno osigurati još 9.148 odgajatelja kako bi se zadovoljili barcelonski ciljevi i Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i obrazovanja, upozorava dekanica.

Između 2004. i 2016. godine broj odgajatelja zaposlenih u redovnim predškolskim programima povećao se za 65 posto: sa 7.146 na 11.822. Istodobno s povećavanjem broja odgajatelja došlo je i do starenja populacije, tako da se između 2005. i 2016. godine udio odgajatelja starijih od 50 godina gotovo udvostručio, sa 16,1 posto na 29,4 posto. Uz postojeće obrasce umirovljenja i dobnu strukturu zaposlenih broj umirovljenih odgajatelja porastao će s 97 godišnje identificiranih u razdoblju 2006. – 2011. i 124 godišnje u razdoblju 2011. – 2016., na 229 godišnje u razdoblju 2016. – 2021. te 303 godišnje u razdoblju 2021. – 2026.

- U skladu s tim pokazateljima Učiteljski fakultet je od akademske 2018./2019. do 2021./2022. godine povećao kapacitete optimalnog broja studenata za upis na ukupno 90 i time zadivao postojeću kvalitetu studija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na sveučilišnoj preddiplomskoj razini. Iznalaženje daljnjih mogućnosti u povećanju institucionalnih kapaciteta nužno zahtjeva i podršku u osiguravanju nastavničkih i suradničkih kapaciteta zaposljavanjem novih, a sve s ciljem odgovarajuće pokrivenosti nastavnih sati te dugoročno obnove i povećanja broja nastavničkog kadra Fakulteta, zaključuje prof. dr. sc. Vujičić.

More ideas

Ulaganje u visoku kvalitetu sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja je pametna i učinkovita investicija

Djeca u ranom djetinjstvu grade temelje za učenje tijekom cijelog života